1. Verklaring college bij een basisverzoek

CONCEPT versie voor bespreking in de raad van 4 juli 2023

(Blauw: Voorgestelde reactie. Blz. 1 t/m 7)
(Rood: Nog in te vullen na raadsbehandeling. Blz. 8 t/m 10))

Dit gedeelte bestaat de volgende onderdelen:

- Samenvatting van de verklaring
- De beschrijving van de wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd door het college
- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Samenvatting van de verklaring van het college

De verklaring van het college bestaat uit vier subonderdelen: A) analyse van de oorzaken van het tekort, B) getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren, C) beoogd effect van de genoemde maatregelen & D) ondertekening door het college.

Het college geeft hieronder een samenvatting van onderdeel A, B en C. Dat geeft de gemeenteraad een kernachtig overzicht, op basis waarvan het raadslid kan vaststellen waarmee hij instemt voordat hij ondertekent. Voor het gemeenteraadslid dat zich wil verdiepen in de verklaring van het college, wordt verwezen naar onderdelen A, B, C en D van het aanvraagformulier.

Richtlijn voor de omvang van de samenvatting van de drie onderdelen is in totaal maximaal twee A4.

Het ligt voor de hand dat een gemeenteraadslid de antwoorden op de checklist (zie achteraan dit formulier) terug kan vinden in de samenvatting.

A. Samenvatting onderdeel analyse van de oorzaken van het tekort
Het college maakt in dit onderdeel duidelijk wat het probleem is.

Er is sprake van een tekort over meerdere jaren. Een eerste oorzaak is het teruglopende BUIG-budget. Een tweede oorzaak is het relatief grote aandeel van statushouders in het BUIG-uitgaven, als gevolg van de inzet van de gemeente Rozendaal om aan haar huisvestingstaakstelling te voldoen.

B. Samenvatting onderdeel getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.
Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken.

Het college van Rozendaal heeft de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving gemandateerd aan het college van Rheden. Op grond hiervan wordt het uitstroombeleid van de gemeente Rheden overgenomen. Dit beleid richt zich op onderdelen specifiek op

statushouders en meer in het algemeen, ook op inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit is ook positief voor de Rozendaalse doelgroep.

C. Samenvatting onderdeel beoogd effect van de genoemde maatregelen

Het college maakt in dit onderdeel duidelijk dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief is beschreven en inzichtelijk is gemaakt.

De maatregelen hebben in 2023 al geleid tot vermindering van het beroep op de BUIG-middelen. Hier past een relativering omdat de resultaten van uitstroombeleid ook afhangen van factoren waar onze gemeente geen invloed op heeft, zoals het arbeidsmarktperspectief van instromers. Met het meer inzetten op sociale activering kan een bredere range van de uitkeringsgerechtigden worden bereikt.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

In dit onderdeel wordt het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daaropvolgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad. Ten einde dit zo eenvoudig mogelijk te beschrijven wordt gevraagd aan te kruisen op welke momenten de raad hierbij is betrokken. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor het betreffende onderdeel. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

Op welke momenten werd de raad geïnformeerd over beleid, uitvoering en sturing van de Participatiewet en meer specifiek over het tekort op de BUIG, de maatregelen en de beoogde effecten daarvan?

X	Moment in het proces
	De kadernota, de begroting.
V	Voorjaars- en najaarsbericht en jaarrekening. De gemeenteraad is niet door middel van een voor- of najaarsbericht geïnformeerd. Hij wordt over het tekort over 2022 geïnformeerd bij de behandeling van de Jaarrekening 2022, op 11 juli 2023.
	Maand-, kwartaal- of halfjaarrapportage. (ook wel genoemd Turap, Marap etc)
	Beleidsplannen, strategie- of koersdocumenten, plannen van aanpak of evaluaties.
	Informatie over bestandsontwikkelingen of over de voortgang van maatregelen.
	Nieuwsbrieven, bijeenkomsten en/of presentaties.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

A. Analyse van de oorzaken van het tekort
B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college de analyse van de oorzaken van het tekort.

Een opmerking vooraf: Bij de gemeente Rozendaal gaat het om relatief kleine aantallen. Een verschil van een of twee kan al tot een substantiële overschrijding of onderschrijding leiden. Om beter zicht te krijgen op langere-termijnontwikkelingen en tendensen, hebben wij in onze analyse ook gegevens over de periode voorafgaand aan 2022 meegenomen. Deze informatie is ontleend aan het managementinformatiesysteem van de gemeente Rheden. Ons college, verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving, heeft de uitvoering gemandateerd aan het college van de gemeente Rheden.

1. Financiële analyse

1.1. Omvang BUIG-budget

Een eerste oorzaak is van het tekort is, dat de gemeente Rozendaal gedurende enkele jaren minder financiële middelen heeft ontvangen als gevolg van een lager macrobudget. Voor gemeenten tot 15.000 inwoners hanteert het Rijk een historisch verdeelmodel. Dit houdt in, dat het Rozendaalse budget gebaseerd is op de werkelijke uitgaven twee jaar eerder (T-2). Dit leidt tot een vertraging bij oplopende klantenaantallen, maar omgekeerd is dit ook het geval bij afnemende klantenaantallen. Zowel het doorwerken van deze T-2 systematiek als de gevolgen van een lager macrobudget zijn terug te vinden in onderstaand overzicht.

Tabel 1 Aantallen BUIG uitkeringen per 31 december

Jaar	Bijstand	IOAW[1]	BBZ[2]	Totaal	BUIG-budget in €
2016	4	1	0	5	58.450
2017	3	1	1	5	93.525
2018	2	1	1	4	80.153
2019	2	1	1	4	77.096
2020[3]	3 (2)	0	1 (1)	4 (3)	54.067
2021	5 (2)	0	1 (1)	6 (3)	57.087
2022	4 (2)	0	1 (1)	5 (3)	54.684

[1] IOAW en IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, respectievelijk zelfstandigen (IOAZ is nu nvt in Rozendaal).

[2] BBZ: Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen.

[3] Voor 2020, 2021 en 2022 is bekend hoeveel van de uitkeringsgerechtigden 51 jaar of ouder zijn. Deze aantallen zijn vermeld.

1.2 Drempel voor Vangnetuitkering

De eigen-risicodrempel voor een Vangnetuitkering ligt op 7,5%. Voor de Vangnetuitkering 2022 betekent dit dat gemeenten in aanmerking komen voor een vangnetuitkering als sprake is van een tekort dat (1) over 2022 meer bedraagt dan 7,5% en (2) over 2020, 2021 en 2022 samen ook meer bedraagt dan 7,5% van het budget voor 2022. Dit is het geval voor Rozendaal. In onderstaande tabel staan de BUIG-uitgaven naast het Rijksbudget.

Tabel 2 Besteding BUIG t.o.v. het Rijksbudget

	Budget SZW	Saldo (*) uitgaven	Resultaat	Procenten
Werkelijk 2022	54.684	71.827	- 17.143	-31,3%
Werkelijk 2021	57.087	71.827	- 14.740	-25,8%
Werkelijk 2020	54.067	68.472	- 14.405	-26,6%

(*) Dit is het saldo van uitgaven en inkomsten uit bijvoorbeeld partner- of kinderalimentatie.

2. Bestandsanalyse

Om meer zicht te krijgen op mogelijke oorzaken van het relatief grote beroep op de inkomensregelingen is op verschillende manieren het bestand in beeld gebracht. Drie overzichten geven inzicht in de samenstelling van het bestand en de redenen van instroom en uitstroom.

Hier is een relativering op zijn plaats. Het gaat om zeer kleine aantallen. Niet alle factoren waarom mensen in de uitkering instromen of uitstromen, zijn door de gemeente te beïnvloeden. Bijvoorbeeld het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, of huisvesting in een gemeente, in het kader van de huisvestingstaakstelling voor statushouders. Rozendaal heeft zich vanaf 2016 sterk gemaakt om aan haar huisvestingstaakstelling voor statushouders te voldoen.

Ook de economische effecten van de coronapandemie konden een uitwerking hebben. Maar hiervoor bestond separate financiering. Tot oktober 2021 was sprake van een specifieke regeling, de Tozo[4], bedoeld voor de ondersteuning van zzp'ers.

Tabel 3 Huishoudens Rozendaal met een BUIG-uitkering (Bijstand, IOAW of BBZ) over het gehele jaar

	2022	2021	2020
BBZ	1	2	1
Alg. bijstand	5	5	4
IOAW	0	1	0
Totaal	**6**	**8**	**5**
Waarvan statushouder	*4 (66,5%)*	*3 (37,5%)*	*2 (40%)*

[4] Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers

Tabel 4 Reden instroom uitkeringen

	2022		2021		2020	
Instroom reden	**aantallen**	**percentage**	**aantallen**	**percentage**	**aantallen**	**percentage**
COA-voorziening/statushouders	1	25%	1	25%	0	0
Geen inkomen	0	0	1	25%	1	33%
Inkomsten arbeid/ziekte	0	0	1	25%		0
Uitkering WW	0	0	1	25%	0	0
Normwijziging	1	25%	0	0	0	0
Om niet verstrekken (BBZ)	1	25%	0	0	1	33%
Zelfstandig beroep of bedrijf	1	25%	0	0	1	33%
Eindtotaal	**4**	100%	**4**	100%	**3**	100%

Bron : Gemeente Rheden. CSAM managementinfo-Beleid-Instroom en reden

Tabel 5 Reden uitstroom uitkeringen

	2022		2021		2020	
	aantallen	**percentage**	**aantallen**	**percentage**	**aantallen**	**percentage**
Op eigen verzoek	0	0	1	33%	0	0
Arbeid dienstbetrekking / Uitkering Ziekte	1	50%	1	33%		0
Bereiken AOW gerechtigde leeftijd	0	0	0	0	1	50%
Ander inkomen	0	0	0	0		0
Zelfstandig beroep of bedrijf	0	0	1	33%	1	50%
Aanvang studie met studiefinanciering	1	50%	0	0		
Eindtotaal	**2**	**100%**	**3**	**100%**	**2**	**100%**

Bron : Gemeente Rheden CSAM managementinfo-Beleid-Uitstroom en reden

Conclusie:

Over 2022 als geheel was sprake van zes uitkeringen waarvan vier voor statushoudershuishoudens. Ook in 2021 en 2020 was sprake van een relatief groot percentage van statushouders, en zowel in 2021 als 2022 vormden zij 25% van de instroom.
Alles overwegende, kan een extra inspanning om statushouders aan werk te helpen, mogelijk een bijdrage leveren aan vermindering op het beroep van BUIG-middelen.

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

Hieronder beschrijft het college maatregelen die zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan het reduceren van het tekort.

Bij de maatregelen om het tekort te reduceren wordt aangesloten bij het beleid van de gemeente Rheden. De uitvoering voor inwoners van Rozendaal is gelijk aan die voor inwoners van de gemeente

Rheden. Vanwege het belang van uniformiteit in de uitvoering is ons beleid geharmoniseerd met dat van de gemeente Rheden.

Speerpunten beleid 2023
1. Algemeen

In 2022, 2023 en deels nog te ontwikkelen voor 2024, worden de volgende uitstroominstrumenten ingezet door de gemeente Rheden, mede voor Rozendaal. Wij maken hierbij onderscheid tussen 1. beleid voor alle huishoudens, primair gericht op arbeidsparticipatie, 2. beleid voor huishoudens met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt (sociale activering)en 3. beleid, specifiek gericht op statushouders.

Ad 1) Beleid voor alle huishoudens, primair gericht op arbeidsparticipatie

- Maximale inzet van de werk- & re-integratie instrumenten voor huishoudens die gebruik maken van een bijstandsuitkering.
- De inkomsten uit parttime werk onder huishoudens met een uitkering stijgen
- Stimuleren van bijverdienen in de bijstand meer te stimuleren
- Blijven focussen op kwalitatief goede en duurzame stappen, plaatsingen ook LKS (loonkostensubsidie; red) en nazorg
- Meer focus op nieuwe doelgroepen[5]

Ad 2) Beleid voor huishoudens met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt (sociale activering)

- Naast betaald werk ook focus op participatie
- Versterken van de sociale basis (opstartfase vanaf 1 mei 2022)
- Meer focus op zorg/empowerment (sociale activering)

Ad 3) Beleid, specifiek gericht op statushouders

- 90% van de statushouders is een half jaar na vestiging voldoende zelfredzaam (minimale score 3 op de eindmeting ‘Omgaan met geld’

2. Vertaling naar Rozendaal

Bij het noemen van het specifieke beleid letten wij er op dat, gezien het kleine aantal waarom het gaat, de informatie niet tot personen herleidbaar is.

Voor de statushouders werden in 2022 en 2023 de volgende instrumenten ingezet: inburgeren (voor vijf personen). Empowerment[6] voor twee personen, bestaande uit vrijwilligerswerk en taalonderwijs in het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Drie personen zijn in 2022 of 2023 uitgestroomd naar werk.

[5] Nieuwe doelgroep: Inwoners die tot het doelgroepregister behoren of naar verwachting gaan behoren. Het doelgroepregister is een register waarin mensen staan die behoren tot de doelgroep van de banenafspraak. De banenafspraak is een afspraak tussen het kabinet en werkgevers om te zorgen voor extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit zijn mensen die moeilijk werk vinden of behouden door bijvoorbeeld een ziekte of handicap. UWV beheert het doelgroepregister.

[6] Empowerment: Inwoners zijn niet direct bemiddelbaar naar reguliere arbeid. Inschatting is dat betrokkene binnen drie jaar activiteiten kan uitvoeren, die hem/haar naar arbeid kunnen leiden.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Hieronder maakt het college inzichtelijk dat de getroffen maatregelen bijdragen aan het reduceren van het tekort. Hierbij gaat het om een inschatting van het beoogde effect.

Het college verwacht dat het ingezette beleid leidt tot een reductie van het tekort. Wij sluiten aan bij het beleid van de gemeente Rheden. In Rheden is sinds medio 2022 sprake van een scherpe daling van het aantal BUIG-uitkeringen. In Rozendaal is in 2023 ook sprake van een daling door werkaanvaarding.

Hier past een relativering omdat de resultaten van uitstroombeleid ook afhangen van factoren waar onze gemeente geen invloed op heeft, zoals het arbeidsmarktperspectief van instromers. Intensievere aandacht voor de uitstroom inclusief sociale activering van inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, zal leiden tot een betere kans op arbeidsparticipatie. Door het inzetten van sociale-activeringsinstrumenten kan, ook in de toekomst, een bredere range van uitkeringsgerechtigden worden bereikt.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris. De ondertekening is volledig indien de naam van de gemeente en de naam van de ondertekenaar zijn ingevuld, de datum is ingevuld en de handtekening is gezet.

De verklaring is slechts geldig indien dit door middel van het door de minister van SZW ter beschikking gestelde aanvraagformulier wordt aangeboden aan de raad.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rozendaal verklaart dat het voor 15 augustus 2023 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: _____

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: de heer B. Pelgrum

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: mevrouw E. Weststeijn

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. De instemming is pas geldig indien de verklaring aan de raad is aangeboden in de vorm van het door de minister vastgestelde aanvraagformulier.

De gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

1. voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
2. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat het pakket van maatregelen effectief is om de geschetste problemen aan te pakken, binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft;
3. voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen, voor zo ver door de gemeente beïnvloedbaar is, leidt tot een beoogde tekortreductie. Daarbij wordt het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief inzichtelijk gemaakt.

Op welke wijze is de gemeenteraad geïnformeerd door het college?

Voorafgaand aan, het hiervoor opgenomen onderdeel A. Analyse, is door het college het proces op hoofdlijnen beschreven hoe de raad betrokken is: vanaf het moment van signalering van het tekort op het BUIG-budget en het daarop volgend proces van bepalen en treffen van maatregelen, tot aan het moment dat de verklaring van het college voor instemming wordt voorgelegd aan de raad.

Hieronder is er ruimte voor de gemeenteraad voor aanvullingen op het genoemde overzicht.

Samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad

In de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad staat op hoofdlijnen op welke onderwerpen de raad heeft gereageerd op de verklaring van het college. De onderdelen van de verklaring zijn vaak al eerder in de raad besproken. Het gaat dus om het gehele proces vanaf de signalering van het tekort. Verder betreft het hier alleen onderwerpen die in de raadsbesluiten zijn opgenomen, die afwijkend zijn van het raadsvoorstel.
Om de beschrijving zo eenvoudig mogelijk te houden wordt gebruik gemaakt van een checklist die kan worden aangevuld. Het verzoek is om aan te kruisen welke onderwerpen in de raadsbesluiten zijn opgenomen. Dit geschiedt d.m.v. het plaatsen van een X voor de betreffende onderdelen. Daarnaast is er ruimte voor aanvullingen.

X	**Typering van de reacties die in de raadsbesluiten zijn opgenomen gedurende het gehele proces**
	Expliciet goedkeurend, waardering over analyse en maatregelen uitgesproken
	Impliciet goedkeurend, is behandeld als hamerstuk
	Afkeurend en gevraagd het plan te herzien
	Verzoek om onderdelen van de globale analyse te herzien of aan te vullen
	Verzoek om bepaalde maatregelen te schrappen of aanvullend maatregelen te treffen.
	Verzoek om het tempo van invoering en/of uitvoering van maatregelen te versnellen.
	Verzoek om extra informatie over maatregelen
	Verzoek on meer informatie t.a.v. de beoogde effecten van maatregelen
	Verzoek om gerealiseerde effecten te monitoren en terug te koppelen
	Motie om een andere beleidsmaatregel te treffen

Ondertekening

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient voor het moment van indiening van het verzoek zijn instemming te hebben gegeven. De aanvraag dient uiterlijk 15 augustus 2023 door de Toetsingscommissie te zijn ontvangen.

De gemeenteraad van de gemeente Rozendaal stemt in met de onder 1 afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Met de ondertekening gaat de gemeenteraad akkoord met de beschrijving van de wijze waarop hij is geïnformeerd door het college en met de weergave van de samenvatting van de opvattingen van de gemeenteraad.

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: mevrouw E. Weststeijn

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: de heer K. Schaap